

Er ref/dnr: M2020/00226/Ke

Miljödepartementet
Kemikalieenheten
Emma Wikstad
emma.wikstad@regeringskansliet.se
m.remissvar@regeringskansliet.se

Stockholm ~~1 juni 2020~~ maj 2020

Yttrande över Remiss av ”SOU 2019:45 Framtidens kemikaliekontroll -

Hantering av kombinationseffekter och gruppvis hantering av

Ämnen”

Sammanfattning

- Naturskyddsföreningen stödjer samtliga förslag som presenteras i utredningen, men ser behov av ytterligare åtgärder för att säkerställa den skyddsnivå för människa och miljö som har fastställts i miljömålen.
- Ökade krav på datarapportering måste införas inom REACH.
- Restriktioner bör införas för CMR-, hormonstörande-, neurotoxiska- och persistenta ämnesgrupper i samtliga produkter för att minska exponering och utsläpp.
- Gruppvis bedömning och hantering av kemikalier inom all relevant lagstiftning är avgörande för en snabbare kemikaliebedömning och effektiv reglering. Arbetet med detta bör prioriteras.
- Riskbedömning av blandningar bör stärkas i all relevant lagstiftning i enlighet med utredningens förslag.
- Bristen på transparens i hela leverantörskedjan är ett stort hinder i arbetet mot en giftfri miljö och cirkulär ekonomi. Riktade satsningar för ökad transparens krävs.
- Krav gällande kemikalieinnehåll måste vara desamma i nytt och återvunnet material.
- Information om all kemikalieanvändning i EU bör samlas i en öppen databas. Det svenska produktregistret bör också utökas till att inkludera all kemikalieanvändning i Sverige.

Specifika synpunkter

Naturskyddsföreningen anser att förslagen i denna utredning skulle utgöra en markant förbättring jämfört med nuvarande hantering av kombinationseffekter. Dock anser vi att farobaserade regelverk bör införas parallellt för att säkerställa en hög skyddsnivå för människor och miljö. Cancerogena, mutagena och reproduktionstoxiska (CMR)-hormonstörande-, neurotoxiska- och mycket persistenta ämnen bör automatiskt betraktas som kandidater för substitution och användningen av dessa begränsas i konsumentprodukter, utifrån deras inneboende egenskaper. I detta fall kan Kosmetikaförordningen användas som

utgångspunkt för hur farobaserad reglering skulle kunna se ut i all lagstiftning som rör konsumentprodukter. Naturskyddsföreningen anser att farobaserade restriktioner är avgörande för att nå den skyddsnivå som eftersträvas i miljömålen. Restriktioner av ämnen och ämnesgrupper med oönskade egenskaper skulle minska förekomsten av dessa och därmed också minska farorna med de blandningar som människor och miljö utsätts för. Dessvärre saknar majoriteten av de kemikalier som idag finns registrerade i REACH adekvat testdata. Kraven på inrapportering av data måste därför höjas inom REACH, där utvärdering av oönskade egenskaper som CMR, hormonstörande effekter och persistens bör vara ett grundläggande krav vid registrering oavsett vilka volymer som inrapporteras. Det finns även ett akut behov av ökad transparens i hela leverantörskedjan för produkter. Därför bör en utredning tillsättas för att komma med förslag på hur transparens ska uppnås också för material, produktkomponenter och produkter som inte produceras i unionen utan importeras.

Avsnitt 6.4 Samla information om användning och utsläpp av kemikalier i en central databas

Naturskyddsföreningen anser att en insamling av information i en databas bör vara en prioriterad fråga, både inom EU och på nationell nivå. Idag finns stora brister i kunskap om vilka substanser som når miljön. Även om Kemikalieinspektionens produktregister är en bra start så saknas till exempel information om kosmetiska produkter. Dessa utgör en direkt belastning på reningsverk och miljö. För att säkerställa att miljöövervakningen fokuserar på relevanta substanser måste bättre dokumentation föras över den totala kemikalieanvändningen, inklusive den som sker via importerade varor, både i Sverige och EU. Naturskyddsföreningen anser vidare att informationen ska offentliggöras i öppna databaser.

Avsnitt 6.7 Inför substitutionsprincipen i all relevant lagstiftning

Naturskyddsföreningen delar utredningens bedömning att substitutionsprincipen behöver införas i all relevant lagstiftning inom EU och nationellt, samt understryker vikten av att dessa krav ska innefatta icke-kemiska alternativ.

Avsnitt 6.9 Upprätta ett system för att flagga kemikalier som misstänkt särskilt farliga ämnen inom REACH baserat på gruppvis bedömning och read-across

Naturskyddsföreningen ser förslaget om att upprätta ett system för att flagga kemikalier som misstänkt särskilt farliga ämnen inom REACH baserat på gruppvis bedömning och read-across som avgörande för att förhindra falsk substitution och undvika den problematik som vi idag står inför vad gäller exempelvis PFAS. Även i detta sammanhang är det av stor vikt att informationen offentliggörs i en öppen databas som ett led i arbetet mot ökad transparens och tillämpning av försiktighetsprincipen. Transparens är grunden för förtroende mellan konsument, företag, och myndigheter.

Avsnitt 6.10 Stärk kraven på riskbedömning av blandningar och gruppering i den kommande översynen av ramdirektivet för vatten

Naturskyddsföreningen stödjer förslaget att Sverige aktivt bör arbeta för att vattendirektivet ska beakta kombinationseffekter, och säkerställa att grupper alltid övervägs när prioriterade ämnen identifieras och miljö kvalitetsnormer beslutas. Det är dock av yttersta vikt att detta koordineras med annan lagstiftning, som REACH, för att hindra tillflödet av problematiska ämnen till vattenmiljön. Sverige bör därför ta en aktiv roll i att driva på en harmonisering av all relevant lagstiftning inom EU.

Detta remissvar har utarbetats av Kristina Volkova Hellström, sakkunnig inom miljögifter vid rikskansliet, med hjälp av Andreas Prevodnik, Tove Porseryd, Cecilia Hedfors och Therese Jacobson, chef för avdelningen för Hav, Vatten och Miljögifter på Naturskyddsföreningen.

För Naturskyddsföreningen

Stockholm den 29 maj 2020

| Johanna Sandahl
ordförande

Therese Jacobson
chef för hav, vatten och miljögifter